

Partie polityczne w 2020 r.

31.01.2022 r.

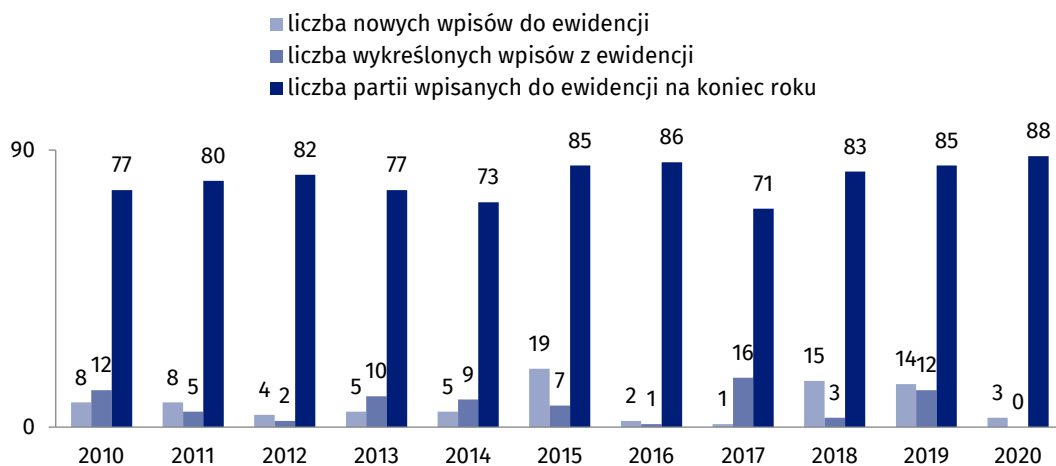
wzrost r/r liczby partii politycznych wpisanych do ewidencji

Na koniec 2020 r. wpis do ewidencji posiadało 88 partii politycznych, z czego aktywnie działały 62 ugrupowania. Partie, zadeklarowały łącznie 239,9 tys. członków, a w pracę społeczną na ich rzecz zaangażowało się 18,0 tys. osób. Przychody partii wyniosły 163,2 mln zł, ale tylko 7 partii dysponowało przychodami przekraczającymi 1 mln zł.

Liczba partii politycznych

Partie polityczne w Polsce nabywają osobowość prawną wraz z wpisem do ewidencji partii politycznych prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Na dzień 31 grudnia 2020 r. wpis do ewidencji posiadało 88 ugrupowań. W latach 2010-2020 średnioroczna dynamika liczby partii wyniosła 6. Największy spadek odnotowano w 2017 r., kiedy to liczba wpisów do ewidencji zmniejszyła się o 15. Z kolei największy wzrost liczby ugrupowań z wpisem do ewidencji odnotowano w 2015 r. i 2018 r. (po 12). W 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie dokonał wpisu 3 nowych partii politycznych i nie wydał żadnego postanowienia o wykreśleniu wpisu partii z ewidencji.

Wykres 1. Zmiana liczby partii politycznych wpisanych do ewidencji partii politycznych przez Sąd Okręgowy w Warszawie

W 2021 r. GUS przeprowadził badanie partii politycznych, w trakcie którego potwierdzono aktywność 62 z 88 partii posiadających wpis do ewidencji na koniec 2020 r. Dalsza analiza obejmuje tylko ugrupowania prowadzące aktywną działalność w 2020 r.

W 2020 r. przedstawiciele 17 partii uczestniczyli w sprawowaniu władzy państwowej w parlamencie lub w rządzie, przedstawiciele kolejnych 7 ugrupowań zasiadali tylko w organach władz samorządowych. Pozostałych 38 partii nie uczestniczyło w sprawowaniu władzy publicznej na szczeblu rządowym lub samorządowym.

Spośród 62 partii politycznych większość posiadała swoją główną siedzibę w województwie mazowieckim – 40, a pozostałe partie zlokalizowane były: w województwie śląskim – 6, w województwie małopolskim – 4, po 2 – w województwach łódzkim, pomorskim i wielkopolskim, a po 1 – w województwach: dolnośląskim, lubelskim, opolskim, podkarpackim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim.

W 2020 r. spośród 88 partii politycznych posiadających wpis do ewidencji aktywnie działały 62 ugrupowania

Blisko 2/3 partii politycznych posiadało jednostki terenowe. W przypadku 19 partii zasięg działania najniższej terenowej jednostki organizacyjnej obejmował gminę lub jej część, kolejnych 8 – powiat, 8 – województwo, a 5 – obszar wykraczający poza jedno województwo. Wśród ugrupowań posiadających w 2020 r. jednostki terenowe średnia liczba działających jednostek najniższego szczebla wyniosła 170, przy czym połowa partii posiadała nie więcej niż 26 jednostek.

Formy działalności

Zgodnie z ustawą o partiach politycznych celem działania partii jest uczestnictwo w życiu publicznym poprzez kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej. Realizacja tych celów odbywa się w oparciu o statut partii politycznej i może przybierać różnorodne formy.

Wykres 2. Formy działalności statutowej prowadzonej przez partie polityczne

Podobnie jak w 2018 r. najczęściej wskazywaną przez partie formą działalności był udział w debacie publicznej i edukacja społeczna. Ten rodzaj aktywności politycznej polegający m.in. na organizowaniu konferencji prasowych, udziale w programach telewizyjnych i radiowych oraz konferencjach i seminariach zadeklarowało 48 partii. Między 2018 r. a 2020 r. zmniejszyła się liczba partii politycznych organizujących manifestacje i inne zgromadzenia publiczne (z 30 do 26 partii), a zwiększyła się liczba ugrupowań zaangażowanych w organizację innych form aktywności obywatelskiej (z 34 do 38 partii). W ramach swojej działalności znaczna część partii podejmowała działania o charakterze interwencyjnym, prowadzone zarówno na rzecz osób indywidualnych, jak i w celu rozwiązywania problemów określonych grup (odpowiednio 36 i 31). Mniej niż połowa badanych partii politycznych (tj. 26) angażowała się w publikację materiałów merytorycznych i działalność wydawniczą służącą popularyzacji ich celów i aktywności w przestrzeni publicznej.

W 2020 r. przygotowaniem projektów aktów prawnych zajmowały się 23 partie polityczne (o 10 więcej niż w 2018 r.). Z kolei najrzadziej podejmowaną formą aktywności była działalność badawcza deklarowana przez 12 partii politycznych.

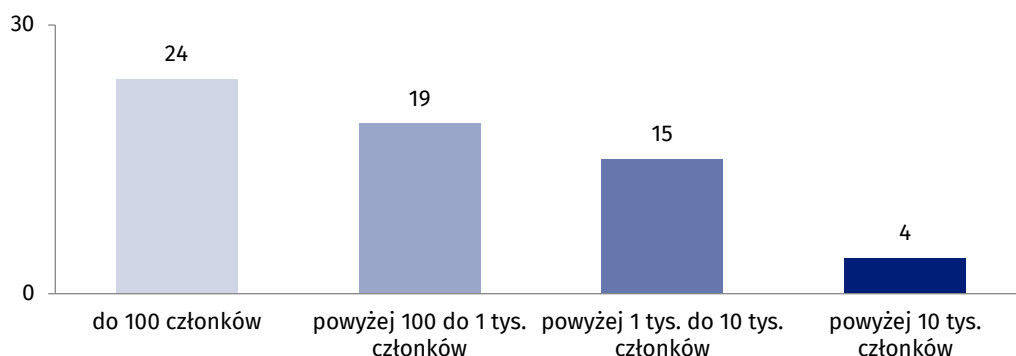
Baza członkowska

W 2020 r. aktywne partie polityczne wykazały łącznie 239,9 tys. członków, tj. o 0,7% mniej niż w 2018 r. Najwyższą liczbę członków posiadały partie mające swoich przedstawicieli w parlamencie – zrzeszały one 92,3% wszystkich członków, choć stanowiły tylko 1/4 aktywnych partii. Członkowie partii reprezentowanych tylko we władzach samorządowych stanowili 3,7% bazy członkowskiej, natomiast partie niesprawujących władzy – 4,0%.

W 2020 r. partie polityczne zrzeszały łącznie 239,9 tys. członków

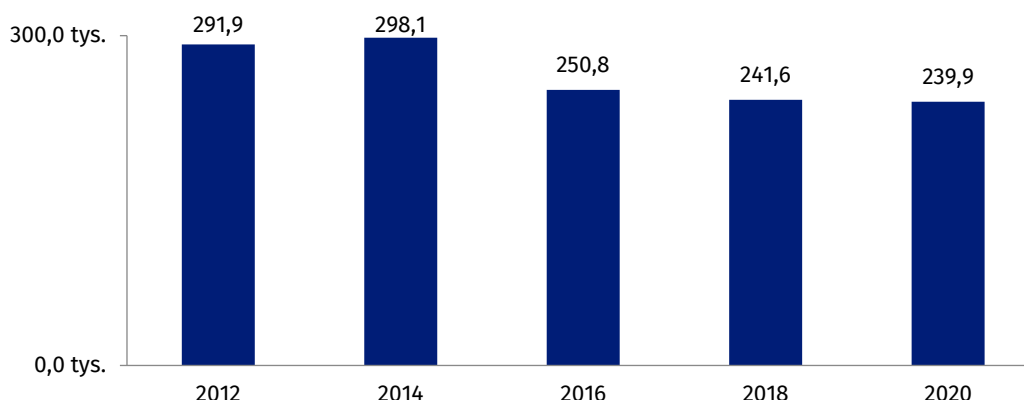
Przeciętna partia polityczna zrzeszała w 2020 r. 3,9 tys. członków, tj. o 0,2 tys. mniej niż w 2018 r. Jednocześnie połowa partii posiadała nie więcej niż 0,2 tys. członków, co oznacza spadek mediany o 0,1 tys. członków w stosunku do 2018 r.

Wykres 3. Aktywne partie polityczne według liczby członków w 2020 r.

Między 2018 r. a 2020 r. odsetek kobiet wśród członków partii politycznych wzrósł o 1,4 p. proc. i wyniósł 32,5%. Ogólna liczba kobiet zwiększyła się z 75,2 tys. w 2018 r. do 77,9 tys. w 2020 r. Najwyższy odsetek kobiet odnotowano wśród członków partii posiadających reprezentację w parlamencie (33,4%), a najniższy wśród ugrupowań z reprezentacją tylko we władzach samorządowych (19,8%).

Wykres 4. Zmiana liczby członków partii politycznych

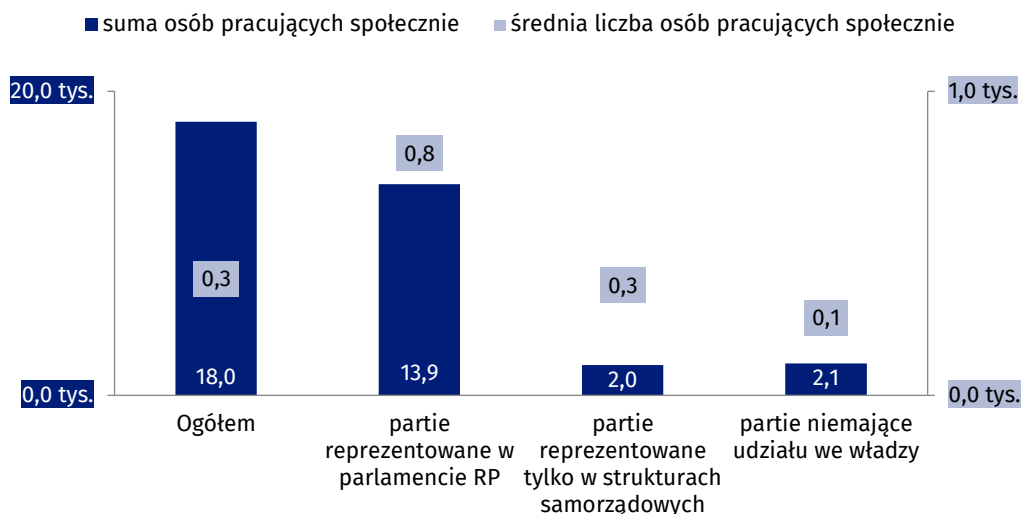
Między 2012 r. a 2020 r. liczba członków partii politycznych zmniejszyła się o 52,0 tys. osób. Największe zaangażowanie w działalność partii odnotowano w 2014 r., gdy liczba członków wyniosła 298,1 tys. osób. Dwa lata później, w 2016 r. liczba osób fizycznych przynależących do ugrupowań politycznych zmniejszyła się o 47,3 tys. i od tego momentu następuje systematyczny spadek liczby członków partii politycznych.

Praca społeczna

Wszystkie partie polityczne prowadzące aktywną działalność w 2020 r. korzystały z pracy społecznej swoich członków, a 18 ugrupowań także z wolontariuszy zewnętrznych. Dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz partii świadczyło łącznie 18,0 tys. osób, z czego 23,4% stanowiły kobiety. W porównaniu do 2018 r. liczba osób pracujących społecznie zmniejszyła się ponad 3-krotnie, co związane było z epidemią COVID-19 ograniczającą możliwości prowadzenia kampanii wyborczej przed wyborami prezydenckimi, ale również widocznym od 2014 r. trendem zmniejszania się bazy wolontariuszy w partiach.

Przeciętna partia polityczna korzystała z pracy społecznej 0,3 tys. osób, zaś w połowie partii było to nie więcej niż 20 osób. W stosunku do 2018 r. odnotowano spadek średniej o 0,8 tys. wolontariuszy a mediany o 16 osób.

Wykres 5. Liczba osób pracujących społecznie w partiach politycznych według rodzaju partii w 2020 r.

Podobnie jak w 2018 r. wolontariuszami partii politycznych byli głównie ich członkowie – stanowili oni 93,9% wszystkich osób świadczących dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz partii politycznych. Udział kobiet wśród osób pracujących społecznie w partiach zmniejszył się o 4,8 p. proc w stosunku do 2018 r.

Praca płaćna

W 2020 r. większość partii politycznych nie korzystała z pracy płaćnej. Spośród 62 ugrupowań 15 zadeklarowało, że miało personel płaćny, przy czym 9 partii przyjęło do pracy pracowników etatowych, a 6 zatrudniało wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych. Łącznie na koniec 2020 r. na podstawie stosunku pracy zatrudnionych było 222 pracowników, tj. o 5,5% mniej niż w 2018 r. Natomiast o 0,5% zmniejszyła się liczba osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych i było to łącznie 213 osób. Kobiety stanowiły 52,7% pracowników etatowych, a wśród osób zatrudnionych na umowach cywilnoprawnych było ich 32,9%.

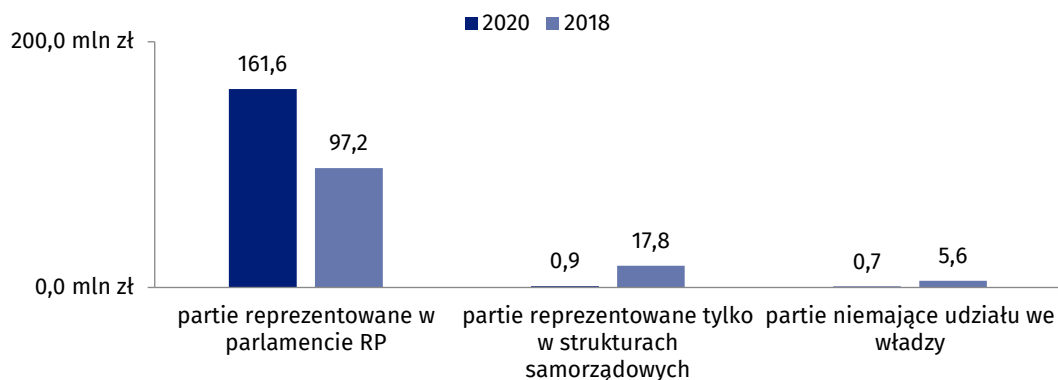
Zdecydowana większość pracowników etatowych, jak i osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych, zatrudniona była w partiach posiadających swoich przedstawicieli w parlamencie (odpowiednio 97,7% i 98,6%).

Przychody partii politycznych

W 2020 r. suma przychodów 55 partii politycznych uzyskujących przychody wyniosła 163,2 mln zł i była wyższa w stosunku do kwoty z 2018 r. o 42,7 mln zł. Ponad połowę wszystkich przychodów stanowiła dotacja podmiotowa wypłacona z budżetu państwa po wyborach do Sejmu i Senatu przeprowadzonych jesienią 2019 r.

Partie, których reprezentanci zasiadali w parlamencie RP uzyskały przychody w wysokości 161,6 mln zł, tj. 99,0% łącznej kwoty przychodów (w 2018 r. odsetek ten wyniósł 80,6%). Partie uczestniczące we władzy tylko na szczeblu samorządowym uzyskały 0,6%, a nie biorące udziału we władzach – 0,4% łącznej kwoty przychodów w 2020 r.

Wykres 6. Przychody partii według udziału we władzach

Wśród partii posiadających przychody 28 ugrupowań zadeklarowało przychody nieprzekraczające 10 tys. zł. Liczba partii osiągających przychody wyższe niż 10 tys. zł wyniosła 27, w tym 7 partii politycznych osiągnęło w 2020 r. przychody przekraczające 1 mln zł.

Średnia wartość środków, które przypadły na jedną partię w 2020 r. wyniosła 3,0 mln zł, jednak połowa badanych ugrupowań deklarujących posiadanie przychodów osiągnęła wpływy nieprzekraczające 10,2 tys. zł. W 2018 r. średnia i mediana wynosiły odpowiednio 2,1 mln zł oraz 10,2 tys. zł.

W 2020 r. odmiennie niż w 2018 r. kształtowała się struktura przychodów partii politycznych, co związane było z wyborami samorządowymi w 2018 r. oraz wyborami parlamentarnymi w 2019 r. Ponad połowę przychodów w 2018 r. stanowiły środki przekazane przez osoby fizyczne, w tym w formie darowizn, spadków i zapisów bądź składek członkowskich (53,2%). Z kolei w 2020 r. przeważającą część przychodów stanowiły środki publiczne przekazane w ramach określonych ustawami dotacji i subwencji (91,4%). Łącznie z budżetu państwa partie pozyskały w 2020 r. 149,2 mln zł wobec 52,0 mln zł w 2018 r.

Wpływ COVID-19 na działalność partii

W związku z rozwijającą się epidemią COVID-19 zadano partiom dodatkowe pytanie dotyczące wpływu aktualnej sytuacji epidemiologicznej na ich funkcjonowanie w 2020 r. Spośród partii, które złożyły sprawozdanie 46 ugrupowań zadeklarowało negatywny wpływ epidemii na ich działalność, a przede wszystkim na ograniczenie możliwości organizowania spotkań z członkami i sympatykami partii oraz zgromadzeń publicznych (36). Według 6 partii politycznych epidemia spowodowała problemy w organizacji kongresów i konwencji partii oraz trudności w przeprowadzeniu wyborów wewnątrzpartyjnych i w prowadzeniu prezydenckiej kampanii wyborczej. Co 9 ugrupowanie polityczne wskazało, że COVID-19 utrudnił ich kontakty z instytucjami publicznymi, innymi partiami i organizacjami. Zmniejszoną aktywność członków i ogólne zniechęcenie do działania odnotowały 4 partie, a 3 zadeklarowały wdrożenie nowej formy organizacji pracy.

W 2020 r. przeciętna partia osiągnęła przychód na poziomie 3,0 mln zł, jednak w połowie ugrupowań ich wartość nie przekroczyła 10,2 tys. zł

Wykres 7. Wpływ epidemii COVID-19 na działalność partii w 2020 r.

Informacja metodologiczna o badaniu

Notatka została opracowana na podstawie wyników badania GUS zrealizowanego przez Urząd Statystyczny w Krakowie w 2021 r. przy użyciu formularza *Sprawozdanie z działalności partii politycznych w 2020 r.* (SOF-3) oraz danych ze źródeł administracyjnych (Sąd Okręgowy w Warszawie, Państwowa Komisja Wyborcza, Zakład Ubezpieczeń Społecznych). Badaniem objęto 88 partii wpisanych do ewidencji partii politycznych. W wyniku realizacji badania oraz przy wykorzystaniu danych PKW ustalono, że aktywną działalność prowadziły 62 partie i dla nich pozyskano dane na formularzu SOF-3.

Za pomocą formularza SOF-3 zebrano dane dotyczące m.in. struktury organizacyjnej, zasięgu i formy statutowej działalności partii, członkostwa, pracy społecznej, współpracy z innymi podmiotami oraz warunków prowadzenia działalności. W oparciu o źródła administracyjne opracowano natomiast informacje nt.:

- liczby partii w ewidencji partii politycznych (dane z Sądu Okręgowego w Warszawie),
- struktury przychodów, w tym kwot pochodzących z budżetu państwa (dane z Państwowej Komisji Wyborczej),
- skali i form zatrudniania (dane z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Badań Społecznych
Dyrektor dr Piotr Łysoń
Tel. 22 449 40 27

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Urząd Statystyczny w Krakowie
Dyrektor Agnieszka Szlubowska
Tel: 12 420 40 50

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

[@GUS_STAT](https://twitter.com/GUS_STAT)

[@GlownyUrzadStatystyczny](https://www.facebook.com/GlownyUrzadStatystyczny)

Powiązane opracowania

[Sektor non-profit w 2018 r.](#)

[Partie polityczne w 2018 r.](#)